

Blái trefillinn

FIMMTUDAGUR 7. NÓVEMBER 2024

Guðmundur Páll Ásgeirsson er formaður Framfarar, félags karlmanna sem greinst hafa með krabbamein í blöðruhálskirtli.

Morgunblaðið/Eggert

Mein sem heggur í sjálfsvirði karlmanna

Framför er félag karlmanna sem greinst hafa með krabbamein í blöðruhálskirtli sem og aðstandendur þeirra.

Það er ótrúlegur lækningamáttur fólginn í því að hitta menn sem veikt hafa af krabbameini, sem lifa hvern dag sem gjöf og eftir lífsgildum sínum. Þeir eru flestir með athyglina á sínum nánustu og finna gleðina í því sem mörg okkar taka sem sjálfsgöðum hlut,“ segir Guðmundur Páll Ásgeirsson formaður Framfarar, félags karlmanna sem greinst hafa með krabbamein í blöðruhálskirtli. „Þá fyllast þeir sem eru á miðri leið í veikindum sínum þreki og von.“

Þetta er kjarninn í batasamfélögum sambærilegum því sem Framför er að byggja upp. „Þeir sem leita til okkar eru að upplifa alls konar tilfinningar og það er eðlilegt. Við karl-

menn þurfum að koma út úr hellinum okkar þegar á reynir í lífinu og muna að allar tilfinningar hafa tilgang í bataferlinu,“ segir Guðmundur og tekur dæmi um sjálfsvorkunn „Sjálfsvorkunn og reiði er hluti af sorgarferlinu, þegar við erum að horfast í augu við það sem er að meiða okkur og finna út leiðir til að komast í gegnum það. Þessari tilfinningu fylgir stundum mikil sorg, þegar þú finnur að það er eitthvað sem þú hefur haft áður, en átt ekki núna,“ segir Guðmundur sem þykir mikill fengur fyrir félagið, en hann vann um árabil sem námsstjóri í Tækniskólanum.

Vilja bjarga lífi og heilsu

„Áhugi minn á málaflöknum hófst fyrir fjórum árum síðan þegar Guðmundur G Hauksson, þá starfandi framkvæmdastjóri, hóaði í mig í kjölfar þess að ég hafði sjálfur greinst,“ segir Guðmundur og útskýrir að lækna og heilbrigðisstofnanir sjá um hlutlægu hlið veikindanna á meðan samtökin veita sálfélagslegan stuðning. „Algeng vandamál sem menn sitja uppi með eru risvandamál, þvaglekavandamál, depurð og framkvæmdaleysi. Þetta mein getur grafið

undan sjálfsvirði manna. Það sem við reynum hins vegar að gera er að mynda samfélag sem eflir okkur, fyllir af lífsþrótti og aðstoðar okkur við að bera okkur vel, með brjóstkassann fram og höfuðið hátt.“

Í meginatriðum er viðfangsefni og baráttumál Framfara forvarnir og vitundarvakning, að lífi og heilsu sé bjargað, að lífsgæði séu varin og öflug endurhæfing sé í boði allt frá greiningu. „Allir bera ábyrgð á líkama sínum og getur heilsusamlegt líferni, regluleg hreyfing og samvera aukið viðnámsþrótt manna. Við viljum koma á skimun fyrir krabbameininu svo hægt verði að lækna það fyrr og koma í veg fyrir erfið veikindi og dauðsföll. Við leggjum eins áherslu á að meðferðir og lækningar valdi eins litlum skaða og mögulegt er. Við stöndum fyrir fræðslu og félagsstarfi og erum meðlimir í Euomo, Evrópusamtökum félaga karlmanna með krabbamein í blöðruhálsi. Við erum ekki einungis málsvari þeirra sem greinast heldur einnig aðstandenda þeirra. Við erum þekkingar- og reynslubanki á jafningja- og leikmannagrunni á þessu sviði,“ segir Guðmundur Páll Ásgeirsson formaður Framfarar.

 Blái trefillinn
www.blaitrefillinn.is

 Krabbameinsfélagið Framför
www.framfor.is

Endurgjaldslaus ráðgjöf,
þjónusta og stuðningur í
síma 551-5565 eða á
framfor@framfor.is

„Þeir upplifa karlmennskuna laskaða“

Ljósíð þjónustar karlmenn sem greinast með krabbamein í blöðruhálskirtli.

Ljósíð leggur áherslu á að endurhæfing hefjist strax við greiningu enda sýna rannsóknir að það gefur bestan árangur til framtíðar. Endurhæfing eftir greiningu krabbameins á að standa öllum til boða óháð efnahag, búsetu og aldri en Ljósíð hefur eftir fremsta megni komið til móts við þá sem þurfa á sérhæfðri þverfaglegri endurhæfingu að halda. Ljósíð er eina sérhæfða endurhæfingarmiðstöðin fyrir krabbameinsgreinda og aðstandendur þeirra og fólk kemur til að byggja sig upp líkamlega, andlega og félagslega,“ segir Erna Magnúsdóttir framkvæmdastýra Ljóssins þangað sem 600 manns leita á mánuði til að fá fjölbreytta og uppbyggjandi endurhæfingu. „Ljósíð þjónustar karlmenn með blöðruhálskirtilskrabbamein, nánustu aðstandendur þeirra og fjölskyldu. Ljósíð leggur upp með að veita stuðning í kjölfar greiningar, fræða um bjargráð, styðja við virkni og félagslega þátttöku með það að markmiði að menn geti aftur sinnt þeim hlutverkum sem þeir kjósa utan Ljóssins.“

Í upphafi endurhæfingarferils er sett saman dagskrá sem nær til líkamlegrar, andlegrar og félagslegrar endurhæfingar. „Í endurhæfingarferlinu er grunnfræðsla fyrir alla nýliða. Hvað varðar karlmennina þá eru þetta fjögurra skipta námskeið með samtals átta fyrirlesurum. Auk þess stendur þeim til boða líkamleg endurhæfing í tækjasal eða í hóp, jóga, handverksnámskeið, námskeið í núvitund, þrautseigju, heilsunudd, snyrting og jafningjahópar. Þá er þverfaglegur hópur fagaðila sem hægt er að fá ráðgjöf hjá eins og næringarfræðingur, markþjálfari, sálfræðingur, íþróttfræðingur og fjölskyldumeðferðarfræðingur. Þegar

Erna Magnúsdóttir framkvæmdastýra í Ljósinu.

einstaklingur greinist þá hefur það áhrif á alla fjölskyldumeðlimi og því höfum við kappkostað að sinna aðstandendum í gegnum viðtöl og námskeið hjá Ljósinu. Það er auðveldara að takast á við breyttar aðstæður með öðrum aðstandendum sem eru að ganga í gegnum það sama.“

Hver er staða mála núna og framtíðarsýn þín fyrir málaflokkinn?
„Staðan er sú að við erum alltaf að þróa starfið til að vera með bæði heildræna og faglega endurhæfingu sem stuðlar að því að fólk komist aftur út í samfélagið eftir erfið veikindi. Staðan hefur verið þröng vegna skorts á rekstrarfé. Framtíðarsýnin er sú að

við náum góðum samningi til að geta rekið Ljósíð og sinnt öllum þeim sem þurfa á þjónustunni að halda. Auk þess er það draumur minn að stækka húsnæðið verulega því núverandi húsnæði er orðið allt of lítið og því mikil þrengsli. Með stærra húsnæði væri líka hægt að bjóða upp á meiri eftirfylgni en það eru margir sem glíma við langvarandi afleiðingar eftir krabbameinsmeðferðir.“

Það er umtalað hversu gott er að koma í Ljósíð. „Takk fyrir það en ég segi oft að ég sé hagsýn húsmóðir því við höfum aldrei tekið lán fyrir neinu. Það var grasrót sem hjálpaði mér að koma Ljósinu á koppinn fyrir níttján árum og við áttum ekki eina krónu en vorum uppfull af jákvæðni og hugsjón. Ég kaupi ekkert nema vera búin að safna fyrir því vegna þess að við höfum hreinlega ekki efni á að taka lán. Ég vil að allir séu jafnir sem koma í þjónustu Ljóssins, við notum hugmyndafræði valdeflingar og við berum mikla virðingu fyrir öllu okkar fólk.“

Hver eru lífsgæði karla sem greinast með krabbamein?

„Lífsgæði þeirra sem greinast með krabbamein eru mismunandi eins og við erum mörg. Við finnum þó að það er erfiðara fyrir karlmenn að leita sér hjálpar og fyrstu skrefin inn í Ljósíð geta verið þung fyrir þá. Lífið verður aldrei alveg eins og það var áður þegar fólk greinist með krabbamein, sama hver meðferðin er því bara orðið krabbamein er ennþá gildishlaðið og getur eitt og sér orsakað kvíða og depurð. Sumir sem eru í endurhæfingu snúa aftur í sömu hlutverk og þeir sinntu fyrir veikindin en aðrir þurfa að gera miklar breytingar á hlutverkum og daglegu lífi. Krabbameinsmeðferðir geta líka haft áhrif á líkamann, eins og hormónalyf sem karlmenn með blöðruhálskirtilskrabbamein taka en þau geta valdið því að brjóstin stækka, eistun minnka og karlmenn fá erfið svitakóf. Þá geta risvandamál og þvagleki valdið mikilli vanlíðan og þeir geta fengið þá tilfinningu að karlmennskan sé löskuð. Þess vegna er mjög mikilvægt að karlmenn í þessum sporum hitti bæði fagfólk og jafningja til að fá ráð og spegla sig við aðra í sömu sporum.“

Byrjuðu að safna ánægjustundum

Þráinn Þorvaldsson naut fullra lífsgæða í 14 ár áður en hann fór í meðferð við krabbameini í blöðruhálskirtli.

Greiningin var áfall fyrir okkur hjónin fyrir 19 árum og útlitið var ekki gott. Læknar spáðu illa fyrir mér ef ég færi ekki í meðferð sem var viðtekin venja nær allra karla á þeim tíma. Ég og eiginkona mín, Elin Guðrún Óskarsdóttir sem nú er látin, ákváðum því að safna ánægjustundum, sem er fjárfesting sem ég sé ekki eftir í dag. Við framkvæmdu strax það sem okkur datt í hug í stað

þess að biða með það til morguns. Við ferðumst töluvert innanlands og utan. Við byrjuðum árið 2005 á því að fara í ferð til Kína og fórum í adventuferðir í byrjun desember með Bændaferðum til Pilsen, Prag og Nürnberg. Við gerðum alltaf eitthvað jákvætt enda vissum við aldrei hvað morgundagurinn bar í skauti sér,“ segir Þráinn Þorvaldsson, fyrrverandi framkvæmdastjóri SagaMedica og fyrrverandi formaður Framfarar, félags karla sem greinst hafa með krabbamein í blöðruhálskirtli.

Þráinn er brautryðjandi í virku eftirliti og naut sjálfur fullra lífsgæða í 14 ár áður en hann fór í meðferð. „Þegar fólk greinist með krabbamein heldur það að dauðinn blasi við. En blöðruhálskrabbamein er orðið mjög víðráðanlegt í dag. En til að velja virkt eftirlit þurfa ákveðnar forsendur að vera til staðar. Það eru tvenns konar mælingar sem þurfa að vera innan ákveðinna

Þráinn Þorvaldsson er hér í miðjunni ásamt börnum sínum þeim Óskari Þór, Hrönn og Sif Þráinsbörnum.

marka. Annað er svokallað Gleason-stig sem þarf að vera 6 (3+3) eða undir og hitt er PSA-gildið sem þarf að vera undir 10. Einnig er talað um Gleason 7 (3+4) og PSA-gildi undir 20 með aðeins meiri áhættu. Þeir sem eru með þessi gildi geta farið í þetta eftirlit,“ segir Þráinn og bætir við að fylgifyrirlit virka eftirlitsins sé aukið andlegt álag.

Um 20 ár frá greiningu

Þráinn hittir marga sem sjá eftir að hafa farið í meðferð. Mennt sem segjast ekki hafa gert sér grein fyrir afleiðingunum.

„Ég hef talað við marga menn á undanföllum árum sem greinast og flutt marga fyrirlestra. Laun mín eru þegar menn andvarpa af feiginleik í lok samtalsins, þakka fyrir samtalið og greina frá því að nú líði þeim betur. Það sem ég mæli með fyrir alla er að draga djúpt inn andann og að fræðast eins mikið og mögulegt er um krabbameinið áður en þeir taka ákvarðanir.“

Þráinn trúir því að hugur og líkami séu eitt og hafi því áhrif hvort á annað. Hann eignar þessum hugmyndum þá staðreynd að hann er enn þá á lífi, 20 árum eftir greiningu. „Ég trúir að jákvæðar hugsanir, andleg líðan, hollt mataræði og hreyfing hafi sín áhrif. Og einnig að náttúruvörur geti haft góð áhrif og er ég sem dæmi einn þeirra sem komu að stofnun SagaMedica til að leggja mitt af mörkum að þróa hágæðavörur úr íslenskri náttúru til þess að bæta heilsu fólks. Að mínu mati er mikilvægast að hafa trú á því sem verið er að gera hvort sem það eru lyf eða náttúruvörur. Viljastyrkurinn skiptir eins miklu og löngunin til að lifa. Vegna þessa mæli ég með fyrir alla að taka hvern dag og gera hann að besta degi lífsins,“ segir Þráinn.

Þráinn er einn af fjórum stofnendum samtaka í Bandaríkjunum sem heita ASPI (e. Active Surveillance Patients International) sem styðja og upplýsa menn sem greinast með blöðruhálskrabbamein um virkt eftirlit. Samtökin hafa veitt læknum sem eru brautryðjendur á þessu sviði viðurkenningu. Á síðasta ári ákváðu samtökin að heiðra einstaklinga sem hafa verið brautryðjendur á sviði Virks eftirlits. Ákveðið var að viðurkenningin yrði nefnd Thráinn Thorvaldsson's Award til heiðurs brautryðjandastarfi Þráins. Þráinn gestir hafa tekið við verðlaunum fyrir hönd þeirra einstaklinga sem taka þá áhættu að láta reyna á nýjar aðferðir í lækningum án þess að reynsla sé komin á meðferðina eins og hann hafi gert 2005.

Blái trefillinn

ÞÚ STENDUR EKKI EINN

göngudagurinn verður í Heiðmörk
10. nóvember kl. 14:00

Stöndum með Krabbameinsfélaginu Framför gegn krabbameini í blöðruhálskirtli hjá körlum. Það greinast fjórir og einn deyr í hverri viku.

Þú getur keypt næluna í apótekum Lyfju, Lyf og heilsu, Apótekanum og á bensínstöðvum N1 og Olís og á www.blaitrefillinn.is

Sunnudaginn 10. nóvember kl. 14:00 verður stutt gönguferð í Heiðmörk. Skemmtilegir fararstjórar frá Fjallafjör sjá um að halda uppi fjörinu. Við hittumst á Borgarstjórplaninu.

Nánar á
www.blaitrefillinn.is/gongudagur

Kynlíf og nánd

Ljósmynd/Olga Björt Þórðardóttir

Lárus Jón Björnsson er sjúkráþjálfari hjá Tápí.

„Sumir þeirra manna sem ég hitti reglulega glíma við krabbamein í blöðruhálskirtli og afleiðingar þess. Algengustu afleiðingar meðhöndlunar á því eru þvagleki og risvandi og getur sjúkráþjálfun gagnast mönnum mikið við að flýta fyrir bata og koma í veg fyrir síðbúna afleiðingar sem haldast í hendur við meðferðina. Sjúkráþjálfunin felur til dæmis í sér fræðslu um mikilvægi grindarbotnsæfinga sem og hluti sem hægt er að gera til að flýta fyrir því að þeir öðlist getuna til að ná risi aftur,“ segir Lárus Jón Björnsson sjúkráþjálfari.

Lárus og Indiana Rós Ægisdóttir kynfræðingur verða með námskeiðið Kynlíf og nánd fyrir karlmenn sem greinst hafa með krabbamein í blöðruhálskirtli og maka þeirra 16. nóvember í Forvarnarmiðstöðinni. „Vinnusmiðjan er fyrir þörf til að efla kynheilsuna. Minn þáttur í námskeiðinu snýr að líkamlegum áhrifum af meðferð við krabbameini, og hvað ég legg áherslu á í mínu starfi sem sjúkráþjálfari, til að auka lífsgæði, þrátt fyrir sjúkdóminn,“ segir Lárus.

Við þökkum stuðninginn

Reykjavík

A. Margeirsson ehf
A. Wendel ehf
AB varahlutir ehf
ABS-fjölmíðlahús ehf
Alda eignarhaldsfélag ehf
Apmedia.is
ARGOS ehf-Arkitektastofa Grétars og Stefáns
Atlantsflug ehf
Atorka ehf verktakar og vélaeiga
Auglýsingastofan ENNEMM
Auglýsingastofan Kortor ehf
Álnabær ehf, verslun
ÁM-ferðir ehf
ÁTVR Vínubúðir
B&B gluggatjaldahreinsun ehf
Bakameistarinn ehf
Barnasálfræðistofan
BBA FJELDGO ehf
Bil - Pro ehf
Bilahöllin - Bilaryðvörn hf
Bilamálun Sigursveins Sigurðssonar
Bilaréttingar og bílasprautun
Sævars ehf
Bilasmiðurinn hf
Bjössu 16 ehf, vörubílaþjónusta
Borgarverk
BSI bifreiðaverkstæði ehf
Byggingarfélag Gylfa og Gunnars ehf
Conis ehf, verkfræðiráðgjöf
Dalbær sf
Dea Medica ehf
Devitos Pizza ehf
Drifa efnauga og þvottahús
Dyrjandi ehf
E. Sigurjónsson lögmannsstofa ehf
Eðalflutningar ehf
EEV Framkvæmd og ráðgjöf ehf
Eignamiðlun ehf
Felgur smíðja ehf
Fella- og Hólasókn

Félag atvinnurekenda
Félag íslenskra hjúkrunarfræðinga
Félag skipstjórnarmanna
Félag slökkviliðs og sjúkraflutningsmanna
Fiskkaup hf
Fjaðrabúðin Partur ehf
Fjóðrin þústverksæði
Fjóður ehf, þvottahús
Fold uppboðshús ehf
Frystikerfi Ráðgjöf ehf
Föt og skór ehf
Gatnaþjónustan ehf
GÁ húsgögn ehf
GB Tjónaviðgerðir ehf
Gjögur hf
Glitur ehf
Gnýr ehf
Gölfagnir ehf
Grettir, vatnskassar ehf
Gúmmivinnustofan SP dekk ehf
H og S byggingaverktakar ehf
H&S Rafverktakar ehf
H. Jónsson ehf, réttung og sprautun
Hagar hf
Hagkaup
Hallgrímskirkja
Hampiðjan hf
Heildverslunin Glit ehf
Henson sports
highlandguide.is
Hítastýring hf
Hjúkrunarheimilið Skjól
Hólt og gott ehf
Hótel Leifur Eiríksson ehf
Húsaklæðning ehf - husco.is
Höfðahöllin bílasala
Höfðakaffi ehf
Iceland in a day
Icelandair Cargo ehf
Íslenska útlutningsmiðstöð hf
Íslenski barinn ehf

Íslenskir aðalverktakar hf
Íþróttafélagið Fylkir
Járn og gler hf
JE Skjanni ehf, byggingaverktakar
Jeppaþjónustan Breytir ehf
JHM - sport.is
Jón Auðunn Kristinsson
þjónuþingameistari
Jónar Transport hf
Jónatansson & Co lögfræðistofa ehf
K. H. G. Þjónustan ehf
K.F.O. ehf
K16 ehf, byggingaverktaki
Kj Kjartansson hf
Kjöreign ehf, fasteignasala
Klettur - Skipaafgreiðsla ehf
Kringlan
KTM og Husqvarnaumbóði á Íslandi
Kælitækni ehf
LAG Lögmenn
Landsnet hf - landsnet.is
Laugarársbíó
Litsýn ehf
L'occitane - Kringlan
Lýsi hf
Lögmenn Fortis ehf
Mai Thai Bistro
Málarameistarar ehf
Málaramiðjan ehf
MIO MIO ehf
Multivac ehf
Neshamar ehf
Nordic Office of Architecture ehf
Nýsköpunarsjóður atvinnulífsins
Óliudreifing ehf
Optic Reykjavík ehf
Ormsson
Óttó B. Arnar ehf
Ólafur Garðarsson hf
Ólafur Þorsteinsson ehf
Ósal ehf
ÖV jarðvegur ehf

Penninn
Perform.is
Plastco ehf
Pylsumeistarinn ehf
Þökkun og flutningar ehf
Rafeindastofan ehf
Rafha ehf
Rafax ehf
Rafstjórn ehf
Rafviðgerðir ehf
RAMIS ehf
Ratsjá ehf
Redder ehf, byggingalausrir
Reki ehf
Reykjavík Pizzeria ehf
Reykjavíkurborg
Reyktal þjónusta ehf
Rikki Chan ehf
Rima Apótek
Rolf Johansen & Co ehf
Rýni endurskoðun ehf
S.Ó.S. Lagrir ehf
S4S ehf
Sameyki stéttarfélag i almannaðjónustu
Samhjálp, félagsamtök
Samtök starfsmanna fjármálafrýrtækja - SSF
SHV þjónuþingagjónusta ehf
Sjófang hf
Sjómannafélag Íslands
Sjúkraliðafélag Íslands
Skólphreinsun Ásgeirs sf
Skorri ehf
Skóarinn i Kringlunni ehf
Skólavefurinn
Sláturfélag Suðurlands svf
Slippfélagið ehf
Smíðsafl ehf
Spekra ehf
Stansverk ehf
Stálbyggingar ehf

Straumkul ehf
Suzuki á Íslandi
Svampur ehf
Sýnileiki ehf
Takk hreinlæti ehf
Tannsteini ehf
Tark - Arkitektar
Teikna - teiknistofa arkitekta ehf
Trackwell hf
TRES - Hóþferðamiðstöðin
Trésmiðja Pálma ehf
Tosku- og hanskabúðin ehf
Úðafoss ehf, efnauga
Útfráþjónusta Rúnars
Geirmundssonar
Úti og inni sf
Vátryggingafélag Íslands hf
Veidþjónustan Strengir
Verkfræðistofa Stanley Pálssonar
Verkfræðistofan Viðsjá ehf
Verkis hf
Vernd, fangahjálp
Verslunin Álfheimar
Vesturröst - Sérverslun veiðimanna
Vélsmiðjan Altak ehf
Vilhjálmsson sf, heildverslun
Vinnuálastofnun
Vikurós ehf, bilamálun og réttingar
VK verkfræðistofa ehf
VMB verkfræðipjónusta
VOOT ehf
Vörukaup ehf, heildverslun
Würth á Íslandi ehf
Seltjarnarnes
Horn i horn ehf, parketlagrir
Seltjarnarnesbær
Vogar
Kvenfélagið Fjóla
Kópavogur
9 mánuðir
ALARK arkitektar ehf

Alliða þjónuþingir sf
Allraverk ehf - hellulagnir -garðvinna - þökulagnir
Allt-af ehf
AP varahlutir ehf
Arkis arkitektar ehf
Automatic ehf, heildverslun
Ásborg ehf
Bak Höfn ehf
barnidokkar.is
Bergnes skiltagerð
Bifreiðaverkstæðið Toppur ehf
Birtingaholt ehf
Bilhúsið ehf
Blikkarinn ehf, blikksmiðja
Blikksmiðjan Vik ehf
Brunahönnun slf
Einar Ágústsson & Co ehf
Einar Beinteins ehf
- Dúklagningameistari
Exton ehf
Fagtækni ehf
GG Sport
goddí.is
Guðjón Gíslason, dúklagningameistari
H.S.H. byggingameistarar ehf
HÁ hreinu ehf
Hefilverk ehf
Hellur og garðar ehf
HL Adventure ehf
Hoist vinnulyftur
Hreinir Garðar ehf
Hvammshólar ehf
Iðnaðarlausnir ehf
Íslenskt sjávarfang ehf
Lakkskemman ehf
Lax-á ehf
Loft og raftæki ehf
LS Retail ehf
Lyfjaval ehf
Oliner System Iceland ehf

„Lífslíkurnar orðnar mjög góðar“

Rafn Hilmarsson, yfirlæknir þvagfæraskurðlækninga á Landspítala, er einn helsti sérfræðingur landsins í krabbameini í blöðruhálskirtli.

Krabbamein í blöðruhálskirtli er algengasta krabbameinið sem karlar fá hér á landi,“ segir Rafn Hilmarsson, yfirlæknir þvagfæraskurðlækninga á Landspítala. „Meðalaldur karlanna sem fá krabbameinið er í kringum 72 ár, því má segja að þetta sé sjúkdómur eldri manna þótt menn geti verið allt niður í fimmtugt að greinast. Það eru í kringum 2.800 einstaklingar á lífi með sjúkdóminn í dag og í kringum 270 einstaklingar sem greinast á ári hverju. Þannig að þetta er stór hópur karla sem við fylgjumst með,“ segir Rafn og bætir við: „Fyrir á öldum dóu menn ungir úr slysum, vosbúð og smitsjúkdómum. Þeir lifðu sjaldnast nógu lengi til að fá blöðruhálskirtilskrabbamein. Algengi þessa krabbameins í dag endurspeglar í raun og veru hversu gott við höfum það og hversu gott heilbrigðiskerfið okkar er, karlar lifa nógu lengi til að fá þennan sjúkdóm. Krabbameinið er læknanlegt ef það er staðbundið en ef það hefur dreift sér frá blöðruhálsi þá verður að beita öðrum úrræðum. Við staðbundnum sjúkdómi beitem við virku eftirliti, skurðaðgerð eða ytri geislameðferð. Við dreifum sjúkdómi beitem við lyfjameðferð til að halda sjúkdómnum í skefjum. Krabbameinið getur oft legið í dvala svo árum skiptir, þannig að þó ekki sé

Rafn Hilmarsson yfirlæknir þvagfæraskurðlækninga mælir með að vera í kjörþyngd og að huga að mataræði.

hægt að lækna það er hægt að halda því niðri í langan tíma,“ segir Rafn.

Mikilvægt að afla sér upplýsinga

Hvað skiptir mestu máli fyrir þá karlmenn sem hafa greinst með krabbameinið að vita?

„Að horfur þeirra sem greinast með krabbamein í blöðruhálskirtli eru almennt séð góðar. Við sjáum það á tölfræði

Algengi þessa krabbameins í dag endurspeglar í raun og veru hversu gott við höfum það og hversu gott heilbrigðiskerfið okkar er, karlar lifa nógu lengi til að fá þennan sjúkdóm.

okkar að lifun einstaklinga er góð. Jafnvel þeirra sem greinast með mjög útbreiddan sjúkdóm þá eru fimm og tíu ára lífsforhur þeirra góðar samanborið við mörg önnur mein og hafa farið batnandi á síðustu árum,“ segir Rafn og bætir við að þeir sem greinast með staðbundið krabbamein í blöðruhálskirtli séu yfirleitt með góðar langtímahorfur. „Við álitum þetta krabbamein að hluta til lífsstílstengt vegna þess að tíðnin er hærrí hjá okkur Vesturlandabúum en öðrum. Því skiptir máli að huga að mataræði, hreyfingu og að halda sér í kjörþyngd.“

Rafn segir almenna vitundarvakningu skipta máli þegar kemur að sjúkdómnum. „Ég vil bara benda öllum þeim mönnum sem eru að velja fyrir sér hvort þeir séu með krabbamein í blöðruhálskirtli að skoða heimasíður Krabbameinsfélagsins, Ljósins og Framfarar og ef þeir vilja ganga lengra, að panta tíma hjá annaðhvort heimilislækni eða þvagfæraskurðlækni og fá skoðun og nánari upplýsingar um stöðu mála hjá sér,“ segir Rafn Hilmarsson, yfirlæknir þvagfæraskurðlækninga á Landspítalanum.

Hver eru fyrstu skrefin í allar áttir?

Fyrstu skrefin til að kanna hvort maður gæti verið með blöðruhálskirtilskrabbamein er ekki flókið en vefst engu að síður fyrir mörgum. Fyrst er að hafa samband við til dæmis heimilislækni og biðja um að mæla PSA-gildi. Í lauslegri athugun og samtölum við karla koma stundum upp afsakanir. Þær má ekki leiða hjá sér heldur sýna þeim fullan skilning því færstir eru að gera sér upp óryggi eða jafnvel hræðslu. Ef niðurstaðan úr PSA er svo lág að engin ástæða sé til að fara lengra með þetta, þá er hægt að ganga glaður og sperrtur út í lífið. Jafnvel svo brattur að hvetja aðra til að taka þessi fyrstu skref. Næsta sem gerist er eftir að rannsóknarstofan er búin að fá niðurstöðu um hvað PSA-gildið er hátt. Þá hefur læknir eða krabbameinslæknir samband og fundur með þeim er ákveðinn. Í framhaldinu ákveður læknirinn að taka sýni og/eða senda í skanna en það er ekki svo vont miðað við að gera ekki neitt. Það verður aldrei nóg hamrað á því að hafa einhvern með sér í viðtal, hvort sem er maki eða vinur. Ástæðan er að þegar maður fær slæm tíðindi eða sláandi niðurstöðu á svoleiðis fundi þá í raun heyrir maður afskaplega lítið, upplýsingarnar fara einhvern veginn framhjá. Ef enginn aðstandandi er til staðar má alltaf hafa samband við til dæmis Krabbameinsfélagið Framför og við reynum að aðstoða, jafnvel fara með á fundinn.

Ef Gleason-gildin reynast of há mun læknirinn ræða framhaldið en það framhald getur verið af ýmsum toga og mikil þróun í þeim málum. Hér verða nefnd nokkur dæmi en úrræðin eru fleiri eins og læknirinn mun útskýra.

Virkt eftirlit: Það þýðir að framhaldið er sett í bið enda krabbameinið hægvaxandi en vaktað vandlega með mælingum hvort eða hvenær þurfi að taka á málum. Með virkni og dugnaði við að fylgjast með gæti biðin orðið án vandræða í mörg ár.

Brottnám: Gerð eru nokkur lítil göt á magann, farið inn í hann

Til að mæla PSA-gildi þarf að fara í blöðrupruferð hjá lækni.

með nokkurs konar fjarstýringu, allt skoðað, blöðruháls tekinn og fjarlægður.

Geisli: Þá er litlum geislum skotið inn í líkamann og miðað á korn sem búið er að koma fyrir í blöðruhálskirtlinum.

Andhormónameðferð: Til að drepa sem mest af mögulegum krabbameinsfrumum taka karlar svokölluð andhormónalyf. Þau drepa niður til dæmis testósterón því talið er nokkuð víst að til dæmis testósterón nærri krabbameinið.

Höfum ofarlega í huga að meðferðir eins og brotnám, geisli eða andhormónameðferð hafa ýmis aukáhrif á líkamann. Þá erum við farnir að spá í lífsgæði ... ekki bara að halda lífi. Hlutverk lækna er að bjarga lífi en Krabbameinsfélagið Framför snýst um blöðruhálskrabba frá öllum hlíðum, hvort sem er stuðningur þegar menn fá fréttina, hvaða meðferðir eru í boði, hvernig á að snúa sér í þessu og yfirleitt látum við í Framför okkur allt varða.

Um krabbameinsfélagið Framför

Krabbameinsfélagið Framför var stofnað 12. febrúar 2007. Tilgangur félagsins er að styðja karla með krabbamein í blöðruhálskirtli, mæla þeirra og aðstandendur. Framför starfar á landsvisu sem sjálfstætt stuðnings- og áhugamannafélag, er aðildarfélag í Krabbameinsfélagi Íslands og í samstarfi við Ljósíð endurhæfingarmiðstöð.

Meginverkefni félagsins eru:

- Að ljá körlum með krabbamein í blöðruhálskirtli rödd í almennri umræðu og tala þeirra máli við yfirvöld.
- Að gefa út fræðsluefni um krabbamein í blöðruhálskirtli og fylgikvilla þess, bæði fyrir sjúklingana og aðstandendur.
- Stuðla að auknum lífsgæðum hjá körlum sem greinast með krabbamein í blöðruhálskirtli og þeirra aðstandendum.
- Að skipuleggja fjölbreytt félagsstarf fyrir karla með krabbamein í blöðruhálskirtli og þeirra aðstandendur.
- Halda uppi fræðslu um krabbamein í blöðruhálskirtli, við greiningu og eftir meðferðir.
- Vinna að því að styrkja heilsugæslu, stuðla að forvörnum og efla snemmgreiningu á krabbameini í blöðruhálskirtli.

Hvernig er það svo gert?

- Vefsíður: www.framfor.is og www.framforiheilsu.is en á þeim er mjög mikið af upplýsingum.
- Samningur við þvagfæraskurðlækna: Vinna með þeim að öllum vinklum.
- Bæklingar: Almenn um krabbamein í blöðruhálsi. Næstu skref. Spurningar við greiningu.
- Hellirinn: Samfélagsmiðstöð þar sem karlar hittast, ræða málin og læra hver af öðrum með reynslusögum og fleiru.

Markmið Framfarar er meðal annars að stuðla að auknum lífsgæðum hjá körlum sem greinast með krabbamein í blöðruhálskirtli og þeirra helstu aðstandendum.

Verkefni hjá Framför:

- Jafningjastuðningur – í síma eða hittingu.
- Tengiliðakerfi – nöfn fyrir nýgreinda.
- Framför í heilsu – stuðningsumhverfi við greiningu á krabbameini í blöðruhálskirtli, www.framforiheilsu.is.
- Framför í lífsgæðum – vefsvæði, sem byggir upp andlega, félagslega og líkamlega heilsu og stuðlar að heilsuförvörnum fyrir karlmenn yfir fimmtugt, www.framforilifsgaedom.is.
- Fjáröflun fyrir verkefni – Blái trefillinn / styrktarvinir / styrkir.
- Fyrirlestrar.
- Veftímarit – Hellisbúi.is þar sem komið er á framfæri alls konar fróðleik og sögum.

Líkleg og möguleg einkenni

Blöðruhálskrabbamein uppgötvast stundum fyrir tilviljun svo það er gott fyrir alla karla eldri en 50 ára að láta árlega athuga PSA-gildi og karlar upp úr 40 ára þegar saga um krabbamein er í ættinni. Þó er mikilvægt að hafa í huga að PSA-próf segir ekki til um krabbamein

heldur hvort það sé bólgja í blöðruhálskirtli. Það gæti síðan gefið vísbendingu en stundum fer PSA-gildið hátt, jafnvel mjög hátt en samt er ekkert krabbamein.

Helstu einkenni:

- Oftast eru engin einkenni.
- Þvagtrengi. Erfiðleikar að byrja þvaglát, kraftlítil þvagbuna, dropar í lok þvagbunu og/eða erfitt að tæma þvagblöðruna.
- Tíð þvaglát, sérstaklega á næturnar.
- Blöðrubólga, verkur eða óþægindi við þvaglát.
- Blóð í þvagi eða sáðvökva.

Gott er að vita að einkennin geta stafað af öðru en krabbameini en mikilvægt er að leita til læknis verði þeirra vart til að skera úr um hver orsök er.

Hafi krabbameinið dreift sér til annarra líffæra getur það valdið eftirfarandi einkennum:

- Beinverkjum í mjöðmum, mjaðmagrind, hryggsúlu eða lærleggjum.
- Preytnu.
- Slappleika.
- Þyngdartapi.

Karlar heyra í öðrum körlum

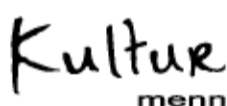
Hellirinn er hittingur sem er til húsa í aðstöðu Framfarar í Hverafold 1-3 í Grafarvogi en þar hittast karlar fimmtudaga á milli 16 og 18. Sumir koma fyrr og þurfa að aðstoða við að raða kruðerí á stóra diskinn. Það er gott fyrir karla sem vilja heyra frá öðrum körlum, hvernig þeim líður og hvernig þeir tækla kvilla í sínu bataferli því Framför er batasamfélag. Svo má bara fylgjast með því það þarf ekki að tjá sig. Þarna mæta karlar, allt frekar óformlegt og létt yfir, rætt er um ýmislegt sem körlum þykir mikilvægt, bíla eða báta en sneiðum hjá pólitík og trúarbrögðum, sem tekst ekki alltaf. Í boði er kaffi, vatn og te en líka Sæmundur og Sæmundur í sparfötum og Sæmundur í bleikum kjól. Ef einhver veit ekki hver Sæmundur er má gera ráð fyrir að hann sé ungar.

Við þökkum stuðninginn

Mörkin lögmannsstofa hf.
Suðurlandsbraut 4, 3. hæð, 108 Reykjavík
Sími 414 4100 - www.law.is

Orkuver ehf
Ólafssýnir ehf
Pottagaldrar ehf
Rennsli ehf, pípulagnir
Rótor ehf
S.G. Gluggar og útihurðir ehf
Sjómannaheilsa ehf
Skólamyndir ehf
Sportvörur
Suðurverk hf
Sunnuhlið, hjúkrunarheimili
Tambi ehf
Tengi ehf
Topplagnir ehf
Útvarnastofa Íslands ehf

Garðabær
Endurskoðun og ráðgjöf ehf
Fagval ehf
Fimir ehf
Geislatækni ehf - Laser þjónustan
Gólfslípun ehf
Gæluþráubúðin Fisko ehf
Hagráð ehf
Kerfóðrun ehf
Loftorka Reykjavík ehf
Marás vélar ehf
Málmsteypa Þorgríms Jónssonar ehf
Rafskoðun ehf, fagligt skoðunarstofa
Stjórnu-Oddi hf
Suðurtún ehf
Tannborg tannlæknastofa
Vélsmiðja Orms og Viglundar ehf

Hafnarfjörður
Aðalskoðun hf
Aflhlutir ehf
Annriki, Þjóðbúningar og skart - annriki.is
Bílaverk ehf bílamálun og réttingar
Blikksmiði ehf, s. 565 4111
- blikksmiði@simnet.is

Byggingafélagið Sandfell ehf
Dekkjasalan ehf
Dverghamrar ehf
Efmalaugin Glæsir
Elmax ehf
Essei ehf
Fura málmendurvinnslan ehf
Gafllar ehf, rafverktakar
Geco ehf
Geymsla Eitt ehf
Gröfupjónusta Grafa og grjót ehf
GT Verktakar ehf
Hafnarfjarðarbær
Hafnarfjarðarhöfn
Hagtak hf
H-Berg ehf
Heggur ehf
HH Trésmiðja ehf
Holtanesti
Hvalur hf
Íslensk hollusta ehf
J. Ólafsson ehf
Málmar ehf
Músik og Sport ehf - musikogsport.is
Myndform ehf
Neptúnus ehf
Nonni Gull
Pípulagnaverktakar ehf
Pylsubarinn Hafnarfirði
Rennilist ehf
S.G. múrverk ehf
Síló ehf, steypusala
Skerpa renniverkstæði
Stálnaust ehf
Strendingur ehf
Svalþúfa ehf
Tæki.is
Verkalyðsfélagið Hlíf
Vökvatæki ehf
White arctic ehf
Paktak ehf

Álfanes
Lionsklúbburinn Seyla
Útgerðarfélagið Berg ehf

Reykjanesbær
algalif.com
Bergraf ehf
Bílasprautun Magga Jóns ehf
Bílaverkstæði Þóris ehf
Bílrúðupjónustan ehf
Blikksmiðja Davíðs síf
Dacoda ehf
DMM Lausnir ehf
Eignamiðlun Suðurnesja
Ellert Skúlason ehf
Ferðapjónusta Reykjaness ehf
GMT ehf, bygging 881,
Keflavíkflugvelli
Millvúd Pípulagnir ehf
Ný-sprautun ehf
Rafeindir og Tæki ehf
Rafið ehf
Rekan ehf
Rétt sprautun ehf
S.Á. verkstæði ehf
Skipasmíðastöð Njarðvíkur hf
Skólar ehf
Slæging ehf
TM Bygg ehf
Trítón síf
TSA ehf
Vikurfréttir ehf
Visir, félag skipstjórnarmanna á Suðurnesjum

Grindavík
Einhamar Seafood ehf
Stakkavík ehf

Suðurnesjabær
Amp rafverktaki ehf
Bílaþjónustan Bakki ehf
Gunnar Hámundarson ehf

Lighthouse Inn
Nesmúr ehf
Sí raflagnir ehf
Suðurnesjabær
Útskálakirkja
Vélsmiðja Sandgerðis ehf

Mosfellsbær
Aftak ehf
Álguggar JG ehf
Dalsgarður ehf, gróðrastöð
Dynkur ehf
Garðmenn ehf
Glertækni ehf
Hammer ehf
Malbikstöðin ehf
MIG Verk ehf
Mosfellsbakari
Nonni líti ehf
Rafis ehf
RG lagnir ehf
Salson - byggingaþjónusta ehf
Vatnsborun ehf
Ævintýri ehf, hópferðabílar

Akranes
Apótek Vesturlands ehf
Framvinda ehf
Garðar Jónsson, málarameistari
Garpar ehf
GrasTec ehf
Hafsteinn Danielsson ehf
Hválljarðarsveit
Jarðlist ehf
Kaja organic ehf
Meitill - GT Tækni ehf
Skipaskagi ehf
Skógræktarfélag Skilmannahrepps
Valfell fasteignasala
Veidifélag Laxár í Leirársveit
Verslunin Einar Ólafsson ehf
Vogir og Lagnir ehf

Borgarnes
B. Björnsson ehf
Blómasetrið - Kaffikyrrið
Garðyrkjustöðin Laugaland hf
Límtré Vínnet ehf
Sprautu- og bifreiðaverkstæðið
Borgarnes sf
Velverk ehf

Stykkishólmur
Ræktunarstöðin Lágafelli ehf
Stjórnendafélag Vesturlands
Þórsnes ehf

Grundarfjörður
Dvalarheimilið Fellaskjól
Guðmundur Runólfsson hf, útgerð
Kirkjufell Hotel
Rútuferðir ehf
Soffanías Cecilsson hf
Þjónustustofan ehf

Hellissandur
Breiðavík ehf
Hópferðabílar Svans ehf
KG Fiskverkun ehf
Nónvarða ehf
Skarðsvík ehf
Útnes ehf

Búðardalur
BS Þjónustan ehf

Reykholahreppur
Þörungaverksmiðjan hf

Ísafjörður
Ferðapjónustan í Heydal
GE vinnuvélar ehf
GG málingarþjónusta ehf
Hamraborg ehf
Húsið Ísafirði
Ísblikk ehf
Samgöngufélagið - samgongur.is
Vélsmiðja PM

Bolungarvík
Bolungarvíkurkaupstaður
Endurskoðun Vestfjarða ehf
Jakob Valgeir ehf
Sigurgeir G. Jóhannsson ehf

Suðureyri
Fiskvinnslan Íslandssaga hf
Klofningur ehf

Patreksfjörður
Bókhaldstofnan Stapar ehf
Oddi hf, fiskvinnsla - útgerð
Villi Á ehf

Tálknafjörður
Garrauðgerðin ehf

Drangarnes
Hveravík ehf
ST 2
Útgerðarfélagið Gummi ehf

Hvammstangi
Hótel Hvammstangi, s. 855 1303
Kvenfélagið Iðja
Vélaverkstæði Hjartar Eiríkssonar sf

Skagaströnd
Vík ehf

Sauðárkrúkur
FISK-Seafood ehf
Fjölbrautaskóli Norðurlands vestra
Iðnsveinafélag Skagafjarðar
RH Endurskoðun ehf
Skagafjarðarveitur
Steinnull hf
Verslunarmannafélag Skagafjarðar

Varmahlíð
Hestasport - Ævintýraferðir ehf
Langamyri Fræðslusetur kirkjunnar

Siglu fjörður
JE Vélaverkstæði ehf
Sigluferðar Apótek ehf

Margir verða sterkari en áður

Matti Osvald Stefánsson, heildrænn heilsufræðingur og atvinnuþjálfari, hefur starfað fyrir Ljósíð í fimmtán ár.

vað getur þú sagt okkur um störf þín fyrir Ljósíð?

„Í Ljósíð kem ég mest að karlastarfinu, held fyrirlestra og kem inn á námskeið fyrir nýgreindar konur og fræðslufundi fyrir karlmenn sem miða að uppbyggingu í þeim breytingum sem þetta ferli hefur oft í för með sér. Ég hitti reglulega hópa með yngri mönnum og einnig þeim sem eldri eru. Ég sé einnig um svokallaðan

Strákamat á föstudögum í hádeginu sem er dásamlegur og styðjandi félagskapur um 20 karlmanna í Ljósíð og ég býð upp á einkaviðtöl fyrir einstaklinga sem vilja fá hvatningu og horfa áfram veginn í bataferlinu sínu.“

Hvað ganga karlmenn í gegnum sem greinast með krabbamein í blöðruhálskirtli?

„Þeir ganga í gegnum breytingar. Þetta krabbamein leitar í líffærið sem skiptir okkur miklu máli. Það er alltaf áfall að greinast en það fer misjafnlega með menn eftir aldri og hvar þeir eru staddir í lífinu. Krabbamein í blöðruhálsi getur haft áhrif á sjálfsmyndina en sem betur fer komast flestir í gegnum þessi veikindi. Það hefur orðið mikil breyting frá því ég hóf fyrst störf fyrir Ljósíð árið 2008.“

Hvað getur hjálpað í þeirri vegferð að veikjast?

„Að hitta aðra sem eru komnir lengra í bataferlinu. Það eru svo margir sem fara í gegnum þetta og alltaf gott að upplifa sig ekki einan. Það er bæði gott að gefa og þiggja í þessu ferli og það blasir við að til er fullt af þekkingu og reynslu sem hægt er að nýta og fá góðan stuðning í batasamfélögum á borð við þau sem finna má í Ljósíðinu endurhæfingarmiðstöð og Framför og fleiri góðum stöðum.“

Hvernig heldur maður í hamingjuna á erfiðum tímum?

Matti segir ákveðin tækifæri fólgin í bataferlinu þegar karlmenn greinast með krabbamein í blöðruhálskirtli.

„Með því að muna hver þú ert. Það er eitthvað sem gerist þegar við förum á erfiðan stað, eitthvað svo einkennilegt fyrirbæri sem ég heyri ekki mikið talað um. Við áföll og þegar áhyggjur eru miklar, slökknar að vissu leyti á höfðinu, rökhuksuninni og við gleymum hver við erum og hvað við höfum og getum gert. Grunnurinn að því að upplifa hamingjuna í lífinu er

”

Grunnurinn að því að upplifa hamingjuna í lífinu er að þú munir hversu dásamleg manneskja þú ert og að horfa upp og rýna í möguleikana í stað þess að stara ofan í moldina.

að þú munir hversu dásamleg manneskja þú ert og að horfa upp og rýna í möguleikana í stað þess að stara ofan í moldina.“

Er mikilvægt að halda í húmorinn þegar á móti blæs?

„Heldur betur. Það hjálpar manni að hugsa skýrar. Hlátur og húmor auðvelda lærdóm. Rannsóknir sýna að þegar þú hlærð þá minnkar vörnin. Því er svo gríðarlega mikilvægt að halda í húmorinn. Þegar slaknar á taugakerfinu þá virkar maður betur sem manneskja.“

Hvað er erfiðast við vinnuna þína í Ljósíðinu?

„Það erfiðasta er áður en karlmenn koma í Ljósíð. Þá meina ég að það er ekki erfitt að vinna með neinum í Ljósíðinu heldur oft erfitt að ná mönnum inn í Ljósíð.“

Hvaða tækifæri sérðu í bataferli karlmanna?

„Það fara flestir í gegnum sorgarferli í batanum sínum en einnig í gegnum uppfærslu þar sem þeir finna nýjan lífsvilja og von. Í veikindum getum við stundum fundið móturskiptið okkar, rötina og þá hugmyndafræði sem okkur vantaði í lífinu eða við endurskilgreinum hvað er mikilvægast. Í Ljósíðinu og á þeim stöðum þar sem þú sækir aðstoð getur maður verið maður sjálfur, fær hjálp við að lenda nýjum raunveruleika eða jafnvel við að uppfæra sjálfsmyndina ef þarf. Þar getur viðkomandi tekið stöðuna, uppfært sig og mögulega haldið áfram út í lífið sterkari og þakklátari en áður. Það er vonin, leiðin og markmiðið.“

Ljósmynd/Unsplash

Það er allt endurgjaldslaust í Framför utan félagsgjöld.

Hvað kostar og hver borgar brúsann?

Varðandi kostnað einstaklinga við að vera með í krabbameinsfélaginu Framför og/eða nýta þjónustu sem félagið býður upp á, þá er stefnan að allt sé endurgjaldslaust og það hefur tekist. Eingöngu eru greidd félagsgjöld einu sinni á ári.

Hver borgar þá brúsann? Í þessu fylgiblaði eru auglýsingar frá fyrirtækjum, félögum og stofnunum sem munu borga kostnað félagsins. Framför er líka með veftímaritið www.hellisbui.is og svo greiða margir hóflegt félagsgjald og við fáum ýmsa styrki.

Í raun væri erfitt að veita þjónustuna ef ekki væri fyrir þessi framlög og fyrir þau þökkum við kærlega.

Því lífið liggur við

Krabbameinsfélagið veitir mikilvæga þjónustu og stuðning við fólk sem hefur greinst með krabbamein og aðstandendur.

Krabbameinsfélagið býður upp á fræðslu, upplýsingar, ráðgjöf og stuðning við fólk sem hefur greinst með krabbamein og aðstandendur. „Ráðgjafar okkar eru til staðar þegar á þarf að halda,“ segir Þorri Snæbjörnsson, sálfræðingur hjá Krabbameinsfélaginu. „Markmiðið er að aðstoða fólk við að ná jafnvægi við breyttar aðstæður í lífinu, veita stuðning og nauðsynlegar upplýsingar. Hjá okkur fær fólk ókeypis stuðning, ráðgjöf og fræðslu um félagsleg réttindi og þá þjónustu sem í boði er.“

Þá talar Þorri um að hjá Krabbameinsfélaginu starfi hjúkrunarfræðingar, sálfræðingar og félagsráðgjafar og ráðgjöfin sé í boði á íslensku, ensku og pólsku. „Við bjóðum upp á mjög fjölbreytta þjónustu og ráðgjöf og þar má meðal annars minnast á símaráðgjöf, viðtöl, sálfræðiþjónustu, fræðslufundi, djúpslökun, hugleiðslu og jóga, fjarviðtöl og réttindaráðgjöf. Eins bjóðum við upp á fjölbreytt námskeið sem miða að því að aðstoða fólk við að takast á við þær áskoranir sem algengt er að standa frammi fyrir við

Þorri Snæbjörnsson sálfræðingur talar um að ráðgjafar Krabbameinsfélagsins séu til staðar þegar á þarf að halda.

greiningu, á meðan meðferð stendur og eftir að meðferð lýkur. Meðal námskeiða sem eru reglulega á dagskrá eru: Mannamál – sem er sérstaklega ætlað karlmönnum sem greinst hafa með krabbamein, Hugræn atferlismeðferð við svefnleysi, Núvitund og samkennd, Einbeiting og minni, þreytustjórnun, Bjargráð við kvíða, Öttinn við að endurgreinst og námskeið um Síðbúna fylgikvilla.“

Þorri segir að fræðsluverkefnið Karlakleppinn sé sérstaklega ætlað karlmönnum en þar má finna fræðsluefni af ýmsum toga. „Til að mynda upplýsingar um krabbamein, einkenni sem bregðast ætti við og heilbrigðar lífsvenjur sem draga úr líkum á krabbameinum. Auk þess er þar að finna svokallað Ákvörðunartæki sem ætlað er 50-70 ára körlum sem velja fyrir sér hvort þeir ættu að láta leita að vísbendingum um krabbamein í blöðruhálskirtli.“

Krabbameinsfélagið er í Skógarhlíð 8 í Reykjavík og er opið mánudaga til fimmtudaga frá kl. 9-16 og frá kl. 9-14 á föstudögum. Þjónustan er gjaldfrjál og öllum opin. Hægt er að koma án þess að gera boð á undan sér eða hafa samband í síma 800 4040 eða senda fyrirspurn á netfangið radgjof@krabb.is.

Blái trefillinn

SALA Á NÆLU BLÁA TREFILSINS
hefst 7. nóvember

Stöndum með Krabbameinsfélaginu Framför gegn krabbameini í blöðruhálskirtli hjá körlum. Það greinast fjórir og einn deyr í hverri viku.

Þú getur keypt næluna í apótekum Lyfju, Lyf og heilsu, Apótekanum og á bensínstöðvum N1 og Olís og á www.blaitrefillinn.is

Með því að kaupa nælu Bláa trefilsins ert þú að leggja þitt að mörkum til að þinn maki, afi, sonur, bróðir, frændi eða vinur þurfi aldrei að ganga einn með krabbamein í blöðruhálskirtli.

Nánar á www.blaitrefillinn.is

Við þökkum stuðninginn

ChitoCare

regla
BÓKHALDSKERFI

Rekstrarvörur
- vinna með þér

Sensa
By Crayon

SJÓVÁ

MOUNTAINEERS
OF ICELAND

Slippurinn

SVP
Samtök
verzlunar og
þjónustu

TDK
TDK Foil Iceland ehf

Thorfish

TANNI TRAVEL

terra

VR

NA
NORÐURÁL

Verkfæralagerinn

Vinnuföt ehf

VAGNAR & ÞJÓNUSTA

VEKTOR
hönnun og ráðgjöf

VÖRUMIDLUN

ÖSSUR
LIFE WITHOUT LIMITATIONS

Síglufjarðarkirkja
SR-Vélaverkstæði hf
Akureyri
Akureyrarhöfn
B. Hreiðarsson ehf
B. Snorra ehf
Baugsbót ehf, bifreiðaverkstæði
Bifreiðaverkstæði Bjarnhéðins ehf
Bilaleiga Akureyrar
Bilaprjói
Búnaðarsamband Eyjafjarðar
Eining-löja
Endurhæfingarstöðin ehf
Eyjafjarðarsveit
Grófargil ehf
Hagvís ehf
Halldór Ólafsson, úr og skartgripir
Herradeild JMJ
Hótel Akureyri
Hvítasunnukirkjan Akureyri
Hörgárbyggð
India karry kofi ehf
Íslandsréttur ehf
Lagnalind ehf
Ljósko ehf
Nesbræður ehf
Pípulagningaþjónusta Bjarna F
Jónassonar ehf
Purity Herbs snyrtivörur ehf
Rafeyri ehf
Rafmenn ehf
Raftákn ehf - Verkfræðistofa
Sportver ehf, Glerártorgi
Stefna ehf
Steypusögun Norðurlands ehf
Svalbarðsstrandarhreppur
Grenivík
Darri ehf - Eyjabiti
Grýtubakkahreppur

Dalvík
Bruggsmiðjan Kaldi ehf
Dalvíkurbyggð
EB ehf
Hibýlamálun, málningarþjónusta ehf
Sæplast Iceland ehf
Tréverk ehf, Dalvík
Vélvirki ehf, verkstæði
Whales Hauganes ehf
Ólafsfjörður
Sjómannafélag Ólafsfjarðar
Húsavík
Bilaleiga Húsavíkur ehf
Fjallasýn Rúnars Óskarssonar ehf
- fjallasyn.is
Trésmiðjan Rein ehf
Val ehf
Vikurraf ehf
Fosshóll
Lundarbrennukirkja
Laugar
Kvenfélag Reykdæla
Sparisjóður Suður-Pingeyinga
Pingeyjarsveit
Mývatn
Dimmuborgir guesthouse
Kaffihúsið við Dimmuborgir
Vogar ferðaþjónusta
Kópasker
Eyjafjarðar- og Pingeyjar-
prófestsdæmi
Vökvöðun Kópaskers ehf
Raufarhöfn
Véla & trésmiðja SRS ehf
Þórs höll
B.J. vinnuvélar ehf
Geir ehf
Ígrip ehf

Bakkafjörður
K Valberg síf
Vopnafjörður
Bílar og vélar ehf
Vopnafjarðarhreppur
Egilsstaðir
Austurnet ehf
Ársverk ehf
Bókráð, bókhald og ráðgjöf ehf
Gunnarsstofnun
HEF veitur ehf
Kjöt- og fiskbúð Austurlands
Klassik ehf
Klausturkaffi ehf
Múlaping
Myllan ehf
PV-pípulagnir ehf
Sentrum ehf
Skipalækur ehf ferðaþjónusta
Tréiðjan Einir ehf
Ylur hf
P.S. verktakar ehf
Seyðisfjörður
PG stálsmiði ehf
Borgarfjörður
Borgarhöfn ehf
Fiskverkun Kalla Sveins og Álfacafé
Reyðarfjörður
Félag opinberra starfsmanna á
Austurlandi
Eskifjörður
Egersund Ísland ehf
Fjarðarþrif ehf
Glussi ehf, viðgerðir
Tandrabergh ehf
Tandrabretti ehf
Neskaupstaður
Hildiþrand Hótel - Kaupfélagsbarinn

Nestak ehf, byggingaverktaki
Samvinnufélag útgerðamanna
Síldarvinnslan hf
Tannlæknastofan
Verkmenntaskóli Austurlands
Fáskrúðsfjörður
Vöggur ehf
Höfn í Hornafirði
Birkifell ehf
Funi ehf, sorphreinsun
Hótel Smyrlabjörg ehf
Jökulsárlón ferðaþjónusta ehf
Klifa ehf, ferðaþjónustan Gerði ehf
Króm og hvítt ehf
Málningarþjónusta Horna ehf
Rósaberg ehf
Suðursveit
Sveitafélagið Hornafjörður
Pingvað ehf, byggingaverktakar
Selfoss
AB-skálinn ehf
Bifreiðaverkstæðið Klettur ehf
Bilabjónusta Péturs ehf
Biltak ehf
Bjarnabúð
Búhnykkur sf
Café Mika Reykholti
Fræðslunetið - símenntun
á Suðurlandi
Gesthús Selfossi, gistihús og
tjaldsvæði
Gróðrarstöðin Storð ehf
Hótel Geysir
Hótel Gullfoss
Hreingerningaráþjónusta Suðurlands
- Hreint um allt Suðurland
Ingileiður Jónsson ehf
JÁ pípulagnir ehf
Jóhann Helgi og Co, heildarlausnir á
leiksvæðum

K.P. Verktakar ehf
Kjarna-bókhald ehf
Kynbótastöð ehf
Kökugerð H P ehf
Ljónsstæðir - verkstæði
Mömmumatur.is
Reykhöll ehf
Ræktunarsamband Flóa og Skeiða
SG hús ehf
Súperbygg ehf
Tannlæknabjónustan.is, s. 482 3333
Útlagarþjónustan Fylgd ehf
Verkfræðistofa Guðjóns
Vélaverkstæði Þóris ehf
Vélsmiðja Suðurlands ehf
Hveragerði
Alur blikksmiðja ehf
Auðflutt ehf, flutningaþjónusta,
s. 862 5600
Blómaborg
Flóra garðyrkjustöð
Formula 1 ehf
Hótel Örk
Hveragerðiskirkja
Raftaug ehf
Porlákshöfn
Bergverk ehf
Biliðjan ehf, verkstæði
Sveitarfélagið Ölfus
Ölfus
Gluggaiðjan Ölfusi ehf
Gróðrarstöðin Kjarr
Hraunsós ehf
Stokkseyri
Bjartás síf
Laugarvatn
Ásvélar ehf
Flúðir
B.R. Sverrisson ehf

Fögrusteinar ehf
Kvenfélag Hrunamannahrepps
Varmalækur ehf
Hella
Ásahreppur
Freyðing ehf
Hestvit ehf
Kanslarinn veitingahús
Stracta Hótel
Hvolsvöllur
Eyrarvíð ehf
Ferðaþjónustan Hellishólum ehf
Krappi ehf, byggingaverktakar
Rangárþing eystra
Seljaveitingar
Torf ehf
Vík
Framrás ehf
Hótel Dyrhólaey Ás
RafSuð ehf
Kirkjubæjarklaustur
Hótel Klaustur - Bær ehf
Skaftárhreppur
Vestmannaeyjar
Bergur-Huginn ehf
Bila- og vélaverkstæðið
Nethamar ehf
Bilaverkstæði Sigurjóns
Bókasafn Vestmannaeyja
Bragginn sf, bilaverkstæði
Eyjablíkk ehf
Hótel Vestmannaeyjar
Ístélag hf
Karl Kristmanns, umboðs- og
heildverslun
Kráin ehf
Skipalyftan ehf
Vestmannaeyjabær
Vinnustöðin hf

Lífið er ekki bara dans á rósum

Makar karlmannna sem greinast með krabbamein eiga möguleika á stuðningi í Makafélaginu.

Þrátt fyrir áföllin finnst mér lífið bara eitthvað svo gott og gefandi," segir Hólmfríður Sigurðardóttir, sem stýrir Makafélagi Framfarar og situr í stjórn félagsins. Það er ótrúleg orka í kringum Hólmfríði. Hún starfar sem umhverfisgyðja Orkuveitunnar á daginn og þó einungis sé eitt og hálf ár frá því eiginmaður hennar veiktist þá eru þau bæði komin í Framför og hún í stjórn félagsins. „Félagið býður upp á mikilvægan jafningjastuðning.

Það er alltaf áfall þegar makinn greinist með krabbamein. Fyrst verður maður dofinn og svo leita hugsanirnar í það hvort lífsförunauturinn muni lifa þetta af. Þá ertu á stigi lífsbjargar, þar sem öllu máli skiptir að lifa af. Svo tekur við tímabil úrvinnslu, þar sem maður byrjar að skoða hvað er í boði, til að taka burt meinið og sporna við endurgreiningu. Eftir það er algengt að fara inn í tímabil uppbyggingar þar sem mörg tabúfélög finnst.

Hólmfríður er þakklát fyrir bæklingana og allt efnið sem má finna á heimasíðu Framfarar, Ljósins og Krabbameinsfélagsins. Það grípur fólk vel á fyrstu metrunum. „Afléiðingur sjúkdómsins eru svo annað mál en um 80% karlmannna sem greinast með krabbamein leita aðallega til maka sinna. Við erum í þeirri stöðu að fara í gegnum allt ferlið með þeim, mæta í læknatímana, fylgja í aðgerðina, lyfjameðferð og geisla. Það er svo mikið um að vera á þessum fyrstu stigum þegar verið er að bjarga lífinu, að maður hugsar ekki neitt um hvaða áhrif þetta hefur. Svo ekki sé talað um allan óttann sem kemur upp, um að missa manninn sinn. Í þessu stendur parið stundum eitt því dauðinn er svo mikið tabú í vestrænu samfélagi.“

Það breytti miklu fyrir Hólmfríði að fá að tala opinskátt um málin í vernduðu umhverfi eins og Framför hefur upp á að bjóða. „Í Framför opnuðust augun mín fyrir því hversu fjölbreytlegt bataferlið er. Þar eru bæði reynslusögur og góð fræðsla. Ég vissi ekkert um þetta krabbamein áður enda dettur manni ekki í hug að fræðast um það fyrr en maður stendur andspænis sjúkdómnum. Það sem mér finnst svo dýrmætt og merkilegt við Framför er hversu opinskátt og teprulaust karlarnir tala. Það var mikill léttir að komast inn í samfélag sem talaði af virðingu og þekkingu um málaflökinn.“

Hólmfríður segir rannsóknir benda til þess að mikilvægt sé

Hólmfríður Sigurðardóttir stýrir Makafélagi Framfarar og situr í stjórn félagsins.

”

Fyrst verður maður dofinn og svo leita hugsanirnar í það hvort lífsförunauturinn til svo margra ára muni lifa þetta af.

að finna öruggt athvarf til að tjá sig. „Í raun erum við þannig gerð að við notum tungumálið til að létta á taugakerfinu. Ég get nefnt í þessu samhengi bókina Líkaminn geymir allt (e. The Body Keeps the Score) sem ég mæli eindregið með fyrir alla. Við konur virðumst vera duglegri að nota tungumálið en karlmennt. Hins vegar eru þeir líklegri til að draga sig inn í hellinn og einangra sig en fara svo vonandi inn í félagsskap eins og Framför áður en þeir skella sér út í lífið aftur.“

Ljósmynd/Unsplash, Kateryna Hliznitsova

Krabbamein í blöðruhálskirtli hefur veruleg áhrif á þör og parasambönd, nánd þeirra, félagslíf og geðheilsu.

Hætta á félagslegri einangrun

Í sumar birtust áhugaverðar niðurstöður úr rannsókn á vegum EUROPA UOMO sem snýr að mökum karla sem greinst hafa með krabbamein í blöðruhálskirtli. Svör fengust frá 1.135 mökum í 27 löndum. Helstu niðurstöður sem birtar hafa verið eru:

- Um 50% maka karla sem greinst hafa með krabbamein í blöðruhálskirtli telja að maki þeirra sé „ekki sami maðurinn“ og hann var fyrir meðferð. Einungis 30% töldu stöðuna óbreytta.
- Vísbendingar eru um að 15% maka telji sig myndu njóta góðs af því að hitta geðheilbrigðisstarfsfólk.
- 20% maka segjast hafa dregið úr þátttöku í félags- og tómstundastarfi vegna krabbameinsins.
- 20% maka segjast vera einmana.

Myndin sem dregin er upp af tilfinningalífi maka karla sem greinst hafa með krabbamein í blöðruhálskirtli er einnig jákvæð:

- Tæplega 90% maka segjast tala opinskátt um krabbamein í blöðruhálskirtli.
- Þrátt fyrir að 46% maka greini frá að krabbamein í blöðruhálskirtli hafi breytt sambandi þeirra, segja næstum öll (43%) að krabbamein í blöðruhálskirtli hafi styrkt sambandið.
- Tæplega 60% maka segjast geta deilt ótta sínum opinskátt og 59% segjast geta talað um dauðann.

Hætta á félagslegri einangrun og áhyggjur af geðheilbrigði eru þó augljós:

- 20% maka telja að karlinn þeirra ætti að leita til geðheilbrigðisstarfsfólks til að fá hjálp.
- 15% maka segjast hafa áhyggjur af sambandi sínu.

Niðurstöðurnar sýna að áhrif krabbameins í blöðruhálsi á kynlíf para eru töluverð:

- 75% maka greina frá því að kynlíf þeirra hafi verið betra fyrir krabbameinið.
- Rúmlega 50% maka greina frá að kynlíf sé þeim mikilvægt.
- 20% maka sögðust ekki hafa lengur þörf fyrir kynlíf vegna krabbameinsins.
- Um 30% maka segjast vera svekkt yfir að hafa „glat að“ kynlífi sínu og að þau ættu „í erfiðleikum með að höndla nýjar aðstæður“ varðandi kynlífið.

Það eru jákvæðar niðurstöður að:

- 75% maka töldu sig geta talað opinskátt um kynferðisleg vandamál í kjölfar meðferðar.
- Það getur hins vegar getur verið erfið fyrir maka að leggja áherslu á eigin tilfinningar. Aðeins 42% sögðust eiga auðvelt með að tjá eigin tilfinningar um kynlíf.

Viðmælendur veittu einnig upplýsingar um notkun þeirra á lyfjum og tækjum til að bæta kynlífið:

- 75% sögðust vera meðvituð um búnað og lyf til að bæta kynlíf sitt.
- Tæplega 40% sögðu hins vegar að maki þeirra vildi ekki nota nein lyf eða búnað til að bæta stíningu sína. Niðurstöðurnar sýna að krabbamein í blöðruhálskirtli hefur veruleg áhrif á þör og parasambönd, nánd þeirra, félagslíf og geðheilsu. Um er að ræða djúpstæð áhrif á líf ástvína. Í október verður haldinn fundur þar sem makar karla sem greinst hafa með krabbamein í blöðruhálskirtli geta hist, spjallað um það sem brennur á þeim og deilt góðum upplýsingum og ráðum. Frekari upplýsingar má finna á heimasíðu Framfarar, framfor.is.

Gervigreind í alþjóðlegu samstarfi á íslensku

Gervigreind er að ryðja sér til rúms og samtök sjúklingafélaga í Evrópu um blöðruhálskrabbamein hafa lagt sitt af mörkum. Krabbameinsfélagið Framför er meðlimur í þessum samtökum og leggur ýmislegt til þeirra.

Þýðing á heimasíðunni

Á vef samtaka www.europa-uomo.org má finna upplýsingar. Þar er hægt að þýða síðuna með því að fara á bláa hnappinn Translate efst á síðunni og þá kemur öll síðan á íslensku. Það verður að hafa í huga að þetta er vélþýðing og því oft ekki alveg á pari við okkar ylhýru íslensku. Engu að síður margt fróðlegt.

Gervigreind á íslensku

Svo má finna bláan lítinn hnapp, sem kemur alltaf neðst á síðunni, sem stendur fyrir gervigreind. Ef ýtt er á þennan hnapp kemur upp texti á ensku en boðið er upp á að koma með spurningar í Write your message here. Þarna er hægt að spyrja gervigreindina um allt tengt blöðruhálskrabba og hún reynir sitt besta. Rúsinan í pylsuendanum er að það er hægt að spyrja á íslensku og þá kemur svar á íslensku. Höfum líka í huga að þetta er vélþýðing, reyndar ágætt en svörin eru oft ekki alveg í samræmi við allar íslenskureglur en fara oft nálægt þeim.

Ljósmynd/Getty images

Á vefsíðu Uomo má finna upplýsingar og spyrja gervigreind spurninga.

Blái trefillinn

VINNUSMIÐJAN KYNLÍF OG NÁND

verður 16. nóvember að Hverafold 1-3 í Reykjavík

Stöndum með Krabbameinsfélaginu Framför gegn krabbameini í blöðruhálskirtli hjá körlum. Það greinast fjórir og einn deyr í hverri viku.

Þú getur keypt næluna í apótekum Lyfju, Lyf og heilsu, Apótekanum og á bensínstöðvum N1 og Olís og á www.blaitrefillinn.is

Vinnusmiðjan fyrir karla með krabbamein í blöðruhálskirtli og þeirra maka. Tilgangur smiðjunnar er að styrkja þör í að höndla sameiginlega breytingar sem geta orðið á kynheilsukarla við meðferð á krabbameini í blöðruhálskirtli svo sem kynhvöt, kynsvörun og nánd.

Skráning á www.blaitrefillinn.is/vinnusmidja

